

Poul Carit Andersen

OMKRING HENRIK PONTOPPIDAN

Da gamle lærer Frederik Stage for godt femogtyve år siden underviste i literaturhistorie i Den Classenske Legatskole på Christianshavn, tænkte han sikkert ikke på, at hans tolkning af Henrik Pontoppidans »Den stærke Skrædder« og »En lille By« skulle medvirke til, at en af hans elever fattede så stor interesse for dette forfatterskab, at han anlagde en nogenlunde komplet samling af tryksager omkring dette emne og vovede at udgive arbejder, hvor Henrik Pontoppidans navn fandtes i titlerne. I sine erindringsbøger* fortæller Henrik Pontoppidan om en inskription »Trahimur« (vi føres), der var indgraveret i den hellige Augustinus' signet og i Ecloga skriver Virgil »trahit sua quemque voluptas« (enhver lader sig drage af sin lyst). Og da skoleeleven i sit første læreår hos Levin og Munksgaard på Nørregade i en faglig konkurrence vandt »Lykke-Per« — lod han sig føre, draget af sin egen lyst, og fik mod til at gå i gang med en opgave, der blev større, end han havde tænkt.

En boghandlerlærling har ikke mange penge til sin rådighed, men da jeg var så heldig at have forlagsboghandler Ejnar Munksgaard som chef, modtog jeg den inspiration og opmuntring, der, trods vanskelighederne, gav mig lyst til at anlægge en specialsamling omkring det forfatterskab, jeg allerede dengang satte så stor pris på. De første år bestod samlingen kun af de mest prisbillige bøger og udklip, men da Pontoppidania endnu ikke var i særlig høje priser, udvidedes samlingen alligevel ganske pænt. Det var muligt at samle ottebindsudgaven af »Lykke-Per« for et par kroner pr. bind, og den højeste pris, der kunne noteres, var for den sjældne debutbog »Stækkede Vinger«, der kostede omkring 15 kr. for et pænt eksemplar med omslag.

Fra begyndelsen var det mit mål at samle så mange førstetryk som

*»Undervejs til mig selv« 1943. Side 177.

mulig, men senere søgte jeg også at samle dedikationseksemplarer og breve, hvilket krævede større ofre. Det første dedikationseksemplar, jeg erhvervede, var »De vilde Fugle« med hilsen til Georg Brandes. Den var på en bogauktion, og ved hjælp af overarbejde og natlig vinduespyntning kom jeg i besiddelse af de otte kroner, bogen gik til, men hjemme turde jeg ikke fortælle om denne ekstravagance og nævnte noget om et par

Til
Mr. Prof. Georg Brandes
med storlig Hilsen
fra
Prof.

*Dedikation fra Henrik Pontoppidan i bogudgaven af
»De vilde Fugle« 1902*

kroner, men uheldigvis omtalte en notits i »Berlingske Tidende« prisen, og jeg måtte gå til bekendelse. Dog skal det bemærkes, at min far, der altid opmuntrede mig til at samle på bøger, smilte og ønskede mig til lykke med købet; senere har jeg ofte måttet betale en pris, der lå ti gange højere for dedikationseksemplarer, men aldrig har jeg fået værdifuldere end det første.

Under arbejdet med at samle førstetryk, hvor Grandsgård Christensen naturligt var hovedleverandør, opdagede jeg hurtigt, at bibliografiske hjælpemidler savnedes ganske, og på Ejnar Munksgaards opfordring forsøgte jeg at udarbejde en bibliografi. Det viste sig hurtigt, at dette arbejde ikke var helt let, for kun få steder kunne der indhentes oplysninger om Pontoppidans trykte arbejder udenfor bogformen. Allerede i et interview i 1905 havde Henrik Pontoppidan udtalt: »Under eget Navn eller under opdigtede Navne maatte jeg for Brødets Skyld offentliggøre halvfærdige Ting omkring i de mærkeligste Aviser, Almanaker og illustrerede Almueblade. Adskillige af disse Ting er spørløst forsvundne for

mig. Jeg husker ikke længer, hvor de blev trykt, og nogen Kladde har jeg aldrig opbevaret.« Nu var der gået femogtyve år, så opgaven var ikke blevet lettere at løse, for de mennesker, der måske kunne have givet oplysninger, var ikke at finde. Der var ikke andet at gøre end at tage fat fra en begyndelse og at gennemstøve alle aviser og tidsskrifter fra 1881, der kunne tænkes at indeholde bidrag fra Pontoppidans hånd. Hovedarbejdet blev gjort på Universitetsbiblioteket, hvor Pontoppidans gode ven, bibliotekar Carl Dumreicher, ikke var bange for at række en ung boghandlermedhjælper en hjælpende hånd, og hvor chefen, daværende overbibliotekar Svend Dahl, gav tilladelse til, at studierne for at spare tid måtte foregå nede i bibliotekets kældre, hvor de store avisfolianter havde plads. Nu dukkede spørgsmålet om anonyme og pseudonyme artikler op, og et sammenligningsarbejde måtte til, hvor honorarprotokoller (især »Politiken«) ikke kunne anvise genveje.

Da jeg i 1933 lærte Henrik Pontoppidan personlig at kende, kunne jeg vise ham en bibliografi, der omfattede 346 numre, men Pontoppidan selv kunne ikke give mig oplysninger om flere. Derimod gennemgik forfatteren mit manuskript og fjernede fejlslutninger og vedkendte sig derved de anonyme artikler. Henrik Pontoppidan blev overrasket over, at hans produktion viste sig at være så omfattende som tilfældet var, og det undrede ham, som han sagde, hvor jeg »havde det fra, for det var jo Ting, som kun jeg selv vidste.« Da jeg omtalte de artikler i »Kjøbenhavns Børstidende«, hvor Pontoppidan fortalte om sin schweizerrejse, var han meget interesseret, og da jeg sendte ham afskrift af artiklerne, fortalte han mig, at meget af dette havde været som nyt stof for ham; i erindringsbøgerne kan jeg se, at Pontoppidan har studeret artiklerne med omhu.

*

Henrik Pontoppidans første trykte arbejde er ikke sjældent eller særlig kostbart at erhverve. Det er en lille skitse »Et Endeligt«, som med Thorvald Niss' illustration var offentliggjort i Otto Borchsenius' folkelige ugeblad »Ude og Hjemme« den 18. september 1881. I samme blad kom nu en række af Pontoppidans første arbejder, og det var også her, at han lillejuleaften 1883 havde sin debut som journalist med den anonyme artikel om Skagens kunstnere. I 1887 blev Henrik Pontoppidan medarbejder ved »Politiken«, og en række af hans artikler fremkom under mærker som »Interviewer«, »En Fredelsker«, »En Menneskeven«, »Anton«

og »En gammel Dranker«. Ved den sidste artikel med titlen »Skaal!« tilføjer redaktionen »Paa Forlangende attesteres, at vi har modtaget følgende fra meget agtet Haand.«

I juli 1889 sluttede Pontoppidan sit medarbejderskab i »Politiken« og fortsatte derefter sin journalistiske virksomhed i finansbladet »Kjøbenhavns Børstidende«, som den tredje af Brandesbrødrene, Ernst, ved sine to brøders hjælp forsøgte at gøre til et blad med større læserkreds end lige børsfolk. I »Kjøbenhavns Børstidende« anmeldte Pontoppidan den 12. december 1889 Viggo Stuckenberg's bog »Messias«, og den 13. juli 1890 genfortalte han en gammel tysk legende om »Den gamle Adam«. Disse artikler blev anset for blasfemiske og gav anledning til en retssag mod bladets redaktør og medførte, at Pontoppidan mistede sin forfatterunderstøttelse. Ved denne lejlighed vedkendte Pontoppidan sig straks sit pseudonym »Urbanus«. Efter at »Kjøbenhavns Børstidende« var gået ind, var der en pause i journalistiken indtil 1897, da Pontoppidan påny blev medarbejder ved »Politiken«. Også her skrev Pontoppidan under mærke, idet der fremkommer en række »Enetaler« underskrevet H. P. I min samling findes de fleste bidrag til »Politiken« som originaltryk, medens det endnu ikke er lykkedes mig at fremskaffe »Kjøbehavns Børstidende«, som jeg må nøjes med at have i afskrifter.

I en lang række dagblade, tidsskrifter og især i almanaker findes i disse år Pontoppidan-førstetryk. I det meget folkelige »Husvennen« offentliggøres fortællingen »Ungdom« (1890), der senere omarbejdes til »Muld«, og man bemærker, at det folkelige blad har krævet en udpræget happy-end. I »Tilskueren«, »Juleroser«, »Folkets Almanak« og »Wisbechs illustrerede Almanak« findes mange noveller, som ikke senere er udgivet, medens man i dagblade som »Helsingør Dagblad« og »Kjøbenhavns Børstidende« kan finde serier af artikler, der senere er blevet til bogudgivelser. Efter århundredskiftet blev Henrik Pontoppidan en meget sjælden gæst i aviser og tidsskrifter. Nu og da ser man ham i »Politiken«: 1905 med kroniker fra en Nordlandsrejse, 1912 med Georg Brandes-Digtet »Vi har staaet med Fakler« og i 1906 og 1919, hvor man har bedt ham om en hilsen til henholdsvis Holger Drachmann og Martin Andersen Nexø. I »Berlingske Tidende« offentliggøres Sønderjyllandsdigtet »Det lyder som et Eventyr« 1918, i »Nationaltidende« det opsigtvækkende »Nytaarsønske« 1929, og i »Flensborg Avis« i 1930—32 en række

digte og en række barndomsindtryk i serien »Breve fra Landsmænd«, der senere fremkom i erindringsbøgerne.

*

Min samling af Henrik Pontoppidans værker i danske udgaver (ialt halvtreds originaludgaver og talrige senere oplag) er komplet fra den første og nu såre sjældne »Stækkede Vinger«, der i 1881 kom på Andreas Schous forlag og frem til de små — og nu også sjældne — blå erindringsbind. Alene forlagsnavnene på de mange bøger fortæller boghistorie; tilsyneladende er Pontoppidan flyttet fra forlag til forlag, men undersøger man sagen nærmere, viser det sig, at det er forlagene, der overtages af andre eller sluttet sammen; Pontoppidan har derimod altid været trofast mod sine forlæggere, og hovedparten af hans bøger er udkommet hos Gyldendal. Kun enkelte af bøgerne er udkommet i andet end det sædvanlige bogudstyr for en roman: Gerhard Heilmann illustrerede i 1903 »Sandinge Menighed«, Frits Syberg illustrerede 1899 novellen »Vildt«, og L. Find illustrerede i 1902 »Minder«, men alligevel erindreren sig tydelig mange af Pontoppidans bøger: Den smukke ottebindsudgave af »Lykke-Per« i de blå skolebogsomslag, fembindsudgaven af »De Dødes Rige« med Tegners omslagstegninger og de fine små erindringsbind i beskedent men smukt udstyr.

Skønt jeg søger at bekæmpe visse bibliofile egenskaber hos mig selv, har jeg samlet også indbindinger af Pontoppidans bøger og endog forskellige farver af forlagsbind, og skønt min samling er anlagt som en studiesamling, har jeg ikke undladt at skele til eksemplarers tilstand og om omslag eller bind er smukke og velbevarede. For Pontoppidans vedkommende findes netop en række karakteristiske forlagsbind fra tiden omkring århundredskiftet med de prægede shirtingbind til tyvernes guldbelæssede vælskbind og erindringsbøgernes fornemme kartonnage.

I en lang række af mine Pontoppidan-bøger er der dedikationer. Den tidligste er i »Sandinge Menighed« fra 1883 og til Holger Drachmann, hvis bekendtskab Pontoppidan har gjort under opholdet på broderens højskole i Hjørlunde; senere kommer dedikationer til vennen Viggo Stuckenberg, hvem Pontoppidan arbejdede sammen med på »Kjøbenhavns Børstidende«, så en hel række til Edvard Brandes, der i nogen grad protegerede Henrik Pontoppidan, til journalisten »Tres« C. C. Clausen, som blandt andet har modtaget begge udgaver af »Ung Elskov«,

den ene med tilegnelsen »Til C C C fra H Ppp«. Gennem rækken af dedikationseksemplarer kan man følge Pontoppidans færden i forskellige kredse. Til Sganarel (Axel Henriques) sender han bøger »med tak for muntre Viser og Sange«, til vennen, den meget omtalte politiker og sagfører Erik Henrichsen, hovedpersonen i »Mands Himmerig«, er sendt

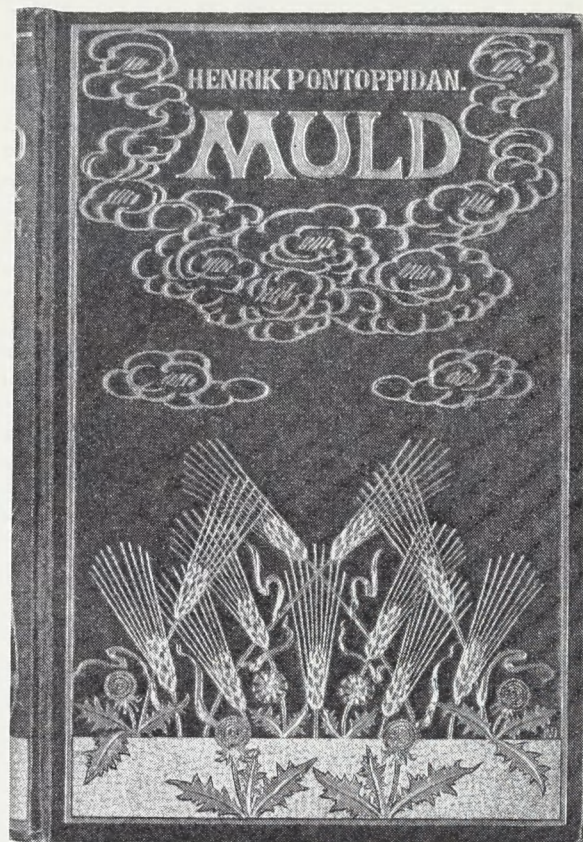
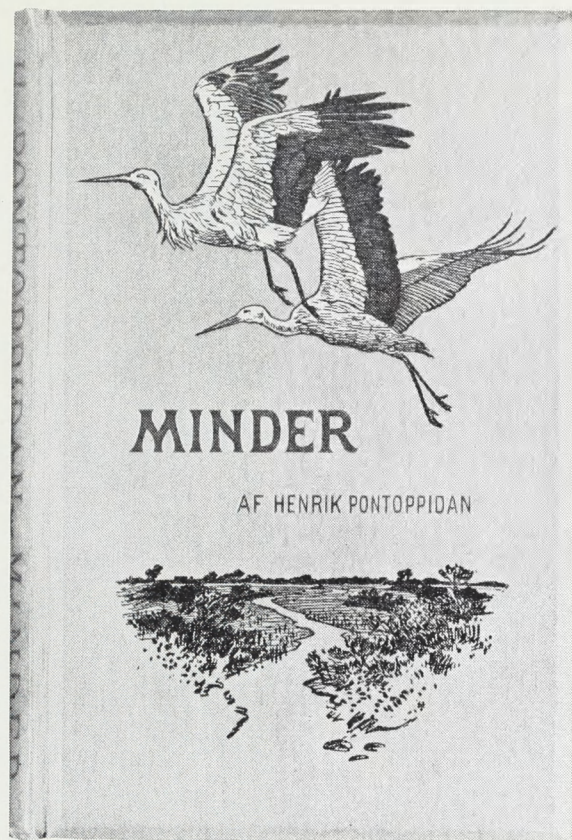
Tie
Digteren Holger Drachmann.
Med Taknemmelighed
for
Harald Pontoppidan.

*Dedikation fra Henrik Pontoppidan i »Sandinge Menighed«,
Pontoppidans anden bog, der udkom 1883*

»Kirken og dens Mænd« som »En Velkomsthilsen«. Jeppe Aakjær hilses som »de Jyders og Gothers o. s. v. med undersåtlig hilsen«. Professor Otto Jespersen, som Pontoppidan er knyttet til ved venskabs- og familiebaand, har fået næsten alle hans bøger, og det samme er tilfældet med professor Einar Christiansen og vennen Henri Nathansen. Mange andre har modtaget Henrik Pontoppidans bøger; i hans senere år således professor Harald Høffding, men kun sjældent er dedikationseksemplarer til salg.

Allerede tidligt blev Henrik Pontoppidans værker oversat; til svensk 1883, til tysk 1890, til engelsk 1890 og senere til bulgarsk, fransk, hollandsk, polsk, portugisisk, russisk og ungarsk. En række af bøgerne har jeg fået i besiddelse, men kun enkelte fremtræder med illustrationer eller med introduktioner. Rigt repræsenteret er Ungarn, hvilket skyldes, at den ungarske forfatter Henrik Hajdu, som har overført en række nordiske romaner til ungarsk, havde fattet særlig interesse for Henrik Pontoppidans produktion. I Tyskland er »Ung Elskov« indlemmet i den smukke serie »Insel Bücherei«, forbilledet for Hasselbalchs kulturbibliotek.

Min samling Henrik Pontoppidaniana er en studiesamling og en brugs-

Komponerede forlagsshirtingsbind fra P. G. Philipsens forlag 1891 og 1893

samling. Da den forhåbentlig en dag skal danne grundlag for en trykt dokumentsamling, der kan være til hjælp for litteraturhistorikere, har jeg søgt at erhverve kendskab til breve fra og til Henrik Pontoppidan. Gennem årene er brevsamlingen blevet ret omfattende, og selv om en stor del af de breve, det har været muligt at erhverve, er takkeskrivelser,

Tie
Jeppe Skjær,
de Jyder og Gøtters o. s. v.
med inderstelig Hæder og
for
de gamle Kronjyder.

Dedikation fra Henrik Pontoppidan i
»Noveller og Skitser« 1922

afslag til redaktører, der ønsker at få leveret bestillingsarbejde, eller korrespondance med mennesker, der ønsker at virke som literære agenter for Pontoppidans produktion i udlandet, er der også mange breve, der giver værdifulde biografiske og literære oplysninger, hvilket gælder betydningsfulde breve til Carl Behrens, Georg Brøchner, Justitsraad Hegel, Franz von Jessen, boghandler Axel Juncker i Berlin, forlagsboghandler Langhoff, Apoteker Galschiøt, Viggo Stuckenberg, L. C. Nielsen, Sophus Michaëlis, Tom Kristensen og Frederik Poulsen — breve, der også giver et lille kig ind i digterværkstedet. En brevveksling er ført med professor V. Schaldemose, der i 1911 opererede Henrik Pontoppidan, og i et af brevene skriver Pontoppidan, da talen er om professorens honorar: »Når De er tilfreds med den Betaling, har jeg i dette Tilfælde ingen Grund til at beklage mig over, at min Eksistens ikke vurderes højere.«

Portugisisk udgave af
»Isbjørnen«

Polsk udgave af en
samling noveller

26^d. Septr 90.

p. t. Jernbanekvitter
Halmtræv
R.

Hr. Forlagsboghdl. Langhoff!

Si gerne is end ildt, som is
me at give Bogen 20 Nk stor inden
at bringe en mig Bestilling ind, hvilket
is for det første vil ansæ for et rove
sødeliggende, s om is tillige for Gje-
blivet næppe magte. Is betale Dem et
is denne Gang at vælge med god s
vel 16 Nk. De bliver selvsagt 400 kr,
om is bliver Dem tillykke. At der
gjort mig godt, at De me har kunnit
is ind si det Forslag, is forekom som
kun med. Konstantis kan is nemlig
me bestyrelsetale. Dem, s nogen mig Bogen

Brev fra Henrik Pontoppidan til forlagsboghandler Langhoff, det Schubotheske forlag,
der i november 1890 udsendte de to små romaner »Vildt« og »En Bonde«
under fællestitlen »Natur«.

11. 6. 24.

Kære Dr. Fr. Poulsen!

Det var mig en Glæde igen at mod-
tage en Hilsen fra Dem, endskønt ikke
alt, hvad De meddelede i Dares Brev,
men af den gladeligste Art. Men det er
en længere tid siden vi har set noget til
hinanden; og da jeg for mine Part er
bleven en stund Pæren i det danske,
sind det ikke have været underligt, om
De havde betragtet mig som en allerede
eftørt. Den Gang jeg for henved 40 år
siden ved et Tilfælde traf Goldschmidt
hjellevende ved et vestjysk Prædikested, blev
jeg højlig overrasket. Han havde i flere

Brev fra Henrik Pontoppidan til forfatteren, Dr. Frederik Poulsen, der var student fra Pontoppidans barndomsby Randers og som allerede fra årene før den første verdenskrig var god bekendt af Henrik Pontoppidan.

Selv om det naturligtvis er at foretrække at eje brevene in originali, så er jeg både glad og taknemlig over, at jeg i en række tilfælde har fået lov til at tage afskrifter eller affotografere breve og brevvekslinger mellem Henrik Pontoppidan og nordiske kulturpersonligheder. Amtsforsvalter Palsbo var således ikke bange for at give mig lov til at tage afskrift af nogle meget tidlige Pontoppidanbreve, der er i hans besiddelse, og som er en korrespondance ført med en ung dame under Pontoppidans studentertid ved Polyteknisk Lærestanstalt, og jeg er fru Solvejg Aakjær Bjerre og fru Edith Philipp taknemlig for at få lejlighed til at stifte bekendtskab med værdifulde Jeppe Aakjær- og Georg Brandes-breve. Særlig vigtig er en stor korrespondance med den norske forfatter Hans E. Kinch, som Pontoppidan stod i venskabeligt forhold til fra århundredskiftet og frem til Kinchs død. Pontoppidan var fremsynet nok til at lade de mange breve, Kinch havde sendt ham i årenes løb, gå tilbage til Norge, hvor de findes i Universitetsbiblioteket i Oslo. Den øvrige brevveksling vil antagelig blive deponeret i Det kgl. Bibliotek i København.

Min manuskriptsamling er ikke særlig righoldig. Her er originalmanuskripter hentet fra forskellige tidspunkter i Pontoppidans liv som for eksempel en »Enetale« fra »Politiken«, manuskriptet til »Et Nytaarsønske« og nogle korrekturrettelser til »Lykke-Per«. Denne del af samlingen kunne have været større, men da jeg for eksempel engang havde lejlighed til at erhverve manuskriptet til det berømte »Sønderjyllandsdigt« men vidste, at Randers Centralbibliotek gerne ville have det til sit »Pontoppidan-Værelse«, gav jeg afkald og har derfor kun en fotokopi af manuskriptet til digtet med de interessante rettelser.

Hvad portrætsamling angår, så indeholder den kun to originaltegninger af Otto C., men til gengæld gengivelser af alle malede og tegnede portrætter og et stort udvalg af gode fotografier. Her er jeg særlig glad for et smukt portræt-fotografi, som Pontoppidan forærede mig, og for en morsom lille amatørøptagelse af Pontoppidan med et barnebarn, som Pontoppidans datter har sendt mig. Endelig er jeg også i besiddelse af en stemmeplade, hvor Pontoppidan har indtalt sin tak til Randers byråd, da dette overbragte ham æresborgerbrev.

*

En særlig afdeling danner litteraturen om Henrik Pontoppidan. Den omfatter hundreder af udklip af artikler og anmeldelser i danske og uden-

landske blade, medens litteraturen i bogform er forbavsende beskeden med professor Vilhelm Andersens fødselsdagshilsen som eneste større publikation indtil de seneste år, da Cai M. Woel udsender sit tobindsværk og den lille mindebog udkommer efter Pontoppidans død. Men der findes en lille, yderst sjælden tryksag »Morfar«, som jeg er særlig glad for at eje, for den sendte Pontoppidans datter, fru professorinde Einar Thomsen mig som et fortroligt minde om en fornem forfatter og et stort menneske.

Men til udklippene og de ovennævnte publikationer føjer jeg også som en slags »litteratur om Henrik Pontoppidan« en lille bogsamling bestående af bøger fra Henrik Pontoppidans bibliotek, som jeg erhvervede i december 1943 umiddelbart før samlingen skulle på auktion og endog var optaget i det udsendte auktionskatalog. Også herigennem får man et indblik i Henrik Pontoppidans omgangskreds og visse litteraturhistoriske oplysninger.

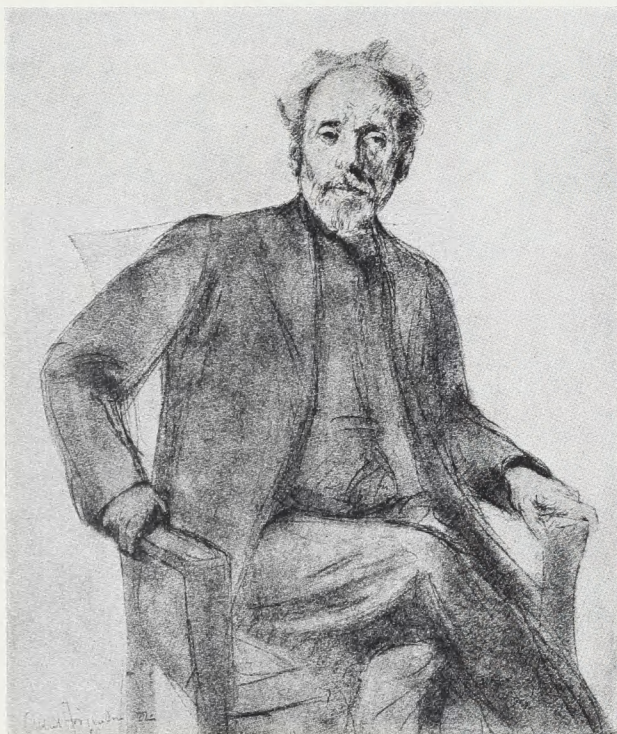
Fra hele verden modtog Henrik Pontoppidan boghilsener fra kulturpersonligheder, der beundrede det store danske forfatterskab. Allerede omkring århundredskiftet havde Henrik Pontoppidan kontakt med en svensk kulturkreds og f. ekspl. sendte Axel Lundegård, som Pontoppidan besøgte i Sverige, sin »Elsa Finne« i 1902, og i Ola Hanssons digte fra 1885 og 1887 findes venlige dedikationer, ligesom Juhani Aho i 1893 sendte »Præstens hustru«. Af særlig interesse er en samling på tredive bind sendt Pontoppidan af den store norske forfatter Hans E. Kinch, begyndende med »Emigranter« fra 1904 og frem til »Italienerne« fra 1926. Af danske forfattere er Vilhelm Andersen, Hjalmar Bergstrøm, Edvard Brandes, Sophus Claussen, Karl Larsen, Louis Levy, Svend Leopold, Henri Nathansen, Edith Rode og Harry Søyberg repræsenteret i min samling, medens bøgerne fra Jeppe Aakjær, Johannes Jørgensen og en række andre betydende forfatterskaber er i familiens eje.

*

I dag er det næppe muligt for en Henrik Pontoppidan-samler at gøre »det store kup«. Pontoppidan forærede sine manuskripter bort og sørgede for, at de kom på den rette hylde. I Det kongelige Biblioteks besiddelse er en lang række tidlige manuskripter lige fra debutbogen, og i mindeværelset i Randers Centralbibliotek befinder sig manuskripterne fra de senere år. Set med litteraturhistoriske øjne er manuskripterne ikke af stor

OMKRING HENRIK PONTOPPIDAN

studieværdi, da det næsten i alle tilfælde drejer sig om renskrifter. Henrik Pontoppidan tilintetgjorde med omhu alle kladder, og efter hans død var alt det borte, som Henrik Pontoppidan ikke ønskede skulle bevares. Hans husholderske fandt ofte små bitte papirstumper af håndskrevne manuskripter, og det vides, at Pontoppidan har tilintetgjort utrykte manu-

Tegning af professor Aksel Jørgensen. 1923

skripter, hvoraf flere er blevet til i de sidste år og hvis titler man kender; men i den høje pult, hvorpå Pontoppidan skrev sine bøger, fandt man kun ganske enkelte skriftstykker.

Efter min bibliografis udsendelse i 1934 har jeg gjort nogle nye fund, men jeg er overbevist om, at der endnu må findes et ret stort antal noveller og skitser, der er blevet til under andre navne, men som det endnu ikke har været muligt at registrere, og jeg vil være taknemlig for enhver oplysning, der kan gøre bibliografien fyldigere. To af de sidste fund er et par

POUL CARIT ANDERSEN

ukendte Henrik Pontoppidan-digte. Det ene er et fødselsdagsdigt til Gustav Philipsens moder, og det findes antagelig kun i det ene eksemplar, jeg erhvervede på en auktion i en bogpakke, der indeholdt bøger fra Axel Henriques' bibliotek. Digtet var kun underskrevet med »P«, men da jeg mente at kunne genkende stilen, spurgte jeg Henrik Pontoppidan, om det var ham, der var forfatteren, og han vedkendte sig det straks. Det andet digt er fra 1886 og i slægt med digtet »Rotter« (Vi bygged vor Gaard i en Overgangstid), der i 1885 var offentliggjort i »Morgenbladet«. Det genfundne digt med titlen »Kong Salomon og Jørgen Hattemager« er offentliggjort i et ekstranummer af Dags-Avisen (også kaldet Das-avisen), der blev redigeret af Villiam Secher og som i sommeren 1886 blev forenet med »Morgenbladet«. Digtet er offentliggjort i begyndelsen af 1886 og tydeligt inspireret af Estrup og provisorietiden.

*

At anlægge og udbygge en specialbogsamling kræver naturligvis både tid og økonomiske ofre, men vælger man emnet rigtigt, så fortryder man aldrig den tid, der er gået, og en god samling vil være såvel kulturelt som økonomisk værdifuld. Christian Houmark spurgte mig for sytten år siden, om jeg ville fortsætte med andre forfatterskaber, men mit svar var et klart nej. Jeg valgte for femogtyve år siden et forfatterskab, jeg respekterede, og har aldrig fortrudt mit valg. Hvis jeg i dag var boghandlerlærling, ville jeg ikke betænke mig på at udsøge mig et forfatterskab som emne for en specialbogsamling og for literære studier. Jeg har været i godt selskab med Henrik Pontoppidan — og man er altid i godt selskab med gode bøger.